

GLASOVA panorama

DREVOREDI SMRTI

Aleje smrti rastejo iz lobanj mrličev. Dolgi so drevoredi smrti. Vojne so raztrosile človeške kosti. Zemlja je sita mesa. Kje vse niso umirali: na vislicah in v strelskih jarkih, z zavezanimi očmi in stegnjenimi pestmi, in to posamezno in v skupinah. Umirali so talci, vojaki, ujetniki, junaki in izdajalci.

Epopeja slovenskih fantov je stara tisoč let. Zenske so začele umirati na bojiščih pozneje. V zadnji vojni smrt med spoli ni delala razlik. Aleje smrti so začele rasti, ko so se vojskovali še s kamenjem in meči. Smodnik in topovi so napravili smrt množično.

Turški pokoli so bili klavnice. Biriči so tlačanom rezali ušesa in lomili kosti. Na Krškem polju so kmete postavljali na razbeljene prestole. Potem je prišel Doberdob - slovensko množično grobišče. »Oj Doberdob, slovenskih fantov grob, kjer smo kri prelivali...« Doberdobu je sledil judenburški upor. Polk vojakov koraka na drugi svet. Sli smo z Maistrom čez Karavanke k Maglajevemu spomeniku.

Prišli so orožniki. Najbrž so zamenjali rabiše. Padali so strelci proti delavcem. Zapori niso bili prazni,

Nova vojna je dala grobnice vsaki slovenski vasi. Grobišča so postala znamenja narodne časti. Aleje smrti stojijo v Begunjah, v Dragi, na Pokljuki. V begunjski mučilnici so ostala trupla 509 talcev, 179 na smrt obojenih leži v Dragi, 79 ju-

nakov na Pokljuki. Za židovi gorjenjskih pokopališč so posmrtni ostanki partizanov, veliko neprekopanih ostankov padlih pa je ostalo po posameznih bregovih.

Ljudje so dobili vzore v grobovih.
Z. Tomažej

Pisma na smet obsojenih

»Star sem šestindvajset let in rad imam življenje. Izkoristil sem vsak trenutek. Rad imam otroke, ljudi, narodo, naš Kras, naše planine in naše morje. Prav zaradi tega, ker ljubim to, kar me obkroža žrtvujem svoje življenje za Partijo in boljšo prihodnost.

Lepo je bilo življenje. Izkoristil sem vsak njegov najmanjši delček, vsak žarek sonca, vsako najmanjšo kapljico dežja.

Ce bo vreme lepo, bom še enkrat vesel in pozdravil bom narodo in svet. Ne bo mi težko umreti, vse bo minilo v trenutku.«

Pismo Pina Tomažiča, slovenskega izobraženca v Trstu. S tem pismom se je poslovil od tovarišev. 11. januarja 1941, ko je napisal to pismo, ga je fašistično sodišče že obsodilo na smrt. V ječi je preživel 18 mesecev.

»Obsodba je izrečena. Sedim v celici in čakam, da pridejo pome. Nisem sama. Zraven mene govorijo in pojejo. Včasih razmišljam. Verjem mi mama, ne bojim se in prav zaradi tega ti pišem in želela bi da poveš vsem: ne bodite žalostni. Ko je človek svoboden, mu je takšna obsodba strašna, toda sedaj sem odkrila skrivnost, da to ni res, zakaž misel, da je na tisoče ljudi tako končalo življenje, zmanjšuje bolečino in žalost zaradi izgubljenega življenja... Mirna sem.«

Pismo mlade matere Mire Cikota, ki so jo javno obesili na glavnem trgu v Prijedoru.

»Rajši bi živel zate in za druge ljudi, vendar se ne bojim smrti.«

Pismo narodnega heroja Jožeta Kerenčiča, ki ga je iz mariborskega zapora poslal svoji ženi nekaj ur pred streljanjem.

»Da je nebo papir in vsa morja na svetu črnilo, ne bi mogel opisati vsega trpljenja, ki so mi ga prizadeli in ki ga vidim okoli sebe.

Taborišče je na neki jasi. Zgodaj zjutraj nas zbudijo in ves dan težko delamo v gozdu. Noge mi krvavijo, ker so nam odvzeli čevlje... Delamo ves dan in ničesar ne dobimo jesti. Potočni zaspimo na zemlji.

Vsako noč nas pretepajo pijani vojaki. Pred dnevi sta dva fanta pobegnija. Postrojili so nas in vsakega petega ustrelili... Nisem bil peti, toda vem, da živ ne bom prišel iz taborišča.

Pismo štirinajstletnega židovskega sina, ki ga je spravil skozi bodočo žico taborišča.

France Pibernik

Bela črnina jeseni

Jesen
obrobljena
s črnim zlatom.

Ptice,
peroti
izginile v soncu,
gnezda ostala,
jesen v njih.

Ob poti
elipsasta mlaka
obmolkih gozdov
dozoreva.

In potem
biti v miru pokopan
sredi položnih dni.

Le nikar ne jočite za nami,
laže nam bo pesti, če z rokami,
stisnjenimi v pest, žalujete za nami.
KAJUH

Zadnje besede velikih ljudi

Smrt so označili za mejo življenja, ker človek preneha govoriti. Morda zato ljudje dolgo pomnijo besede, ki so jih tik pred smrtjo izrekli tisti, ki so umirali. Mar ni zadnja vojna, ki je zahtevala toliko žrtev, pokazala, kako pomembne so te besede in kako legendarne so postale v naši zgodovini. Iz različnih virov smo zbrali zadnje besede velikih duhov.

Izredno miren je bil zadnje trenutke pred svojo smrtjo LUDWIG VAN BEETHOVEN. Pohvil je samo znan rimski pregovor: »Ploskajte, tovariši, komedija je končana!« (nadaljevanje na 6. strani)

So gojzerice že popravljene?

Znamenja: Ta človek ima tetovirano kožo drugače kot mornarji in obrtniki. Na koži ni s sulico prebodenih src in kač. Na njegovi koži je vtetovirano taborišče. Tisto taborišče, ki so ga v Himmlerjevem uradu registrirali s krematoriji. Vsa nemška taborišča so poznala jetnike s številkami. Tudi Auschwitz. Jetnik številka 39919 se spomni svoje usode in svojih znamenj. Dim krematorijskih dimnikov razjeda pljuča. Krematorije so pogasili, pljuča pa sopejo kot lovski psi po lovu.

Zivljenjepi: Otrok najbrž še nima usode. Človekova usoda nastane z leti. Človek raste z mišicami, čevljarji pa najbrž s šlvi. Usnje po svoje izoblikuje telo in telesno držo. To ni zapisano v matematičnih knjigah. Človek je človek tako dolgo, dokler ima mišice. Če mišic nima več postane okostnjak. Čevljarji mojster FRANC MRAVLJE je bil štiri leta okostnjak. Jetniki v Auschwitzu so bili vsi okostnjaki, dokler niso zgoreli. Malo število okostnjakov se je po vojni zopet spremenilo v ljudi.

Krivda: Čevljarstva delavnica je med kljukastimi križi postala že leta 1941 javka in zbiralnica obutve za partizane. Može, ki so zahajali v to delavnico, so bili uporniki-partizani. Zaupal je tistim, ki so spraševali: »So gojzerji že popravljeni?«

Zasliševanje: Celica šest v Begunjah. Zaslišuje zver v črni obleki, ki kadl cigarete. Prvo vprašanje.

Sledili so udarci s pletenim bičem. In štiri lačna leta v Auschwitzu.

Zdravko Tomažej

V mestni hiši

ZVEZDE GENERALOV
UGASAJO

Po zadnjih podatkih ima menda Oldham — mesto v severni Angliji, kjer smo se najdlje zadrževali na naši poti po Veliki Britaniji — 115.426 prebivalcev. To pravzaprav ni mesto v pravem smislu besede, je le industrijsko predmestje Manchestra, ki pa je vse do danes obdržalo svoje ime in mestno upravo. Okoli in okoli to mesto v mestu obdajajo druga strnjena naselja, tako da je osnovni problem mestnih urbanistov, kako dobiti prostor za novogradnje. Na poti po mestu smo zato videli, da na mnogih krajih podtrajajo cele predele starih hiš, da bi dobili prostor za gradnjo novih.

Drugi problem, ki menda mestnim možem ne dela nič manj sivih las je rekonstrukcija tovarn. Ze prej sem vedel, da je britanska industrija precej zastarela in zato njeni izdelki niso ravno poceni ter se na inozemskih trgih ne morejo kodo ve kako kosati z izdelki drugih industrijsko mlajših dežela, vendar sem šele today, ko sem obiskal nekaj teh podjetij, prav dojel, da to za Britance ni nič kaj razveseljivo dejstvo. Povsod sicer obnavljajo obrate in jih opremljajo z novimi in modernimi stroji. Vendar človek ne dobi ravno najprijetnejšega vtisa, ko hodi po starih, pred 100 in več leti zgrajenih halah, ki

bolj spominjajo na kako staro pokrito železniško postajo kot pa na tovarno. Tam je celo nov stroj videti star. Spričo vsega tega se s tem problemom hudo ukvarjajo v mestni hiši in v državnem merilu, čeprav gredo trenutno v večini sredstva za obnovo tovarn iz privatnih žepov in v okviru privatnih računov. Prav ob tem nasprotju med nacionalnimi interesi in privatnimi računnicami britanski ekonomisti precej lomijo kopja.

Niž manjši problem ne predstavljajo za mesto trgovine, ki jih je sicer precej in skoraj vse so za oko sorazmerno dobro urejene, a so zastarele, utesnjene. V zadnjem

času so zgradili nekaj novih. Stanovanjska so poglavje zase. Se sedaj stanujejo ljudje v provizorijskih, ki so jih takoj po vojni zgradili samo

Kranjčane pred mestno hišo v Oldhamu pozdravlja župan mesta

za nekaj let. O tem pa bi podrobneje spregovorili v naslednjem sestavku.

Vse to smo zvedeli na sestanku z mestnimi svetniki v mestni hiši. Zbrali smo se v sobi županje gospe A. Canyon, v dokaj velikem prostoru z obveznim kaminom. Ob tej priložnosti smo se pogovorili tudi o delu in sestavi mestnega sveta, po naše občinskega odbora. Mestni

(Nadaljevanje na 4. strani)

Vedno več francoskih generalov s dvema, tremi ali štirimi general-skimi zvezdami zapuša svoje položaje v vojski. Trije rodovi francoske vojske so zelo različno politično usmerjeni. Vojno letalstvo ima v svojih vrstah največ pristašev. »levice«. Koptene sile in njeni oficirji so »belo pobarvani« in soglašajo z uporniki v Alžiru. Edino v vojni mornarici ima De Gaulle večino pristašev. Mornarici so spričo tega nadel vzdevek »Loyal Navy«

RDECI TELEFON

Rdeči telefon, ki je namenjen samo za izjemne primere in je postavljen poleg Kennedyjeve postaje, je pozvonil sredi noči. Ta telefon služi predsedniku za tajne pogovore. Preko njega bi bil predsednik ZDA obveščen o zračnem napadu na ZDA in po telefonu bi dal ukaz o izrednem stanju. Ko je predsednik v največji naglici dvignil slušalko, je z druge strani čice nek glas vprašal:

»Halo, je tam bolnišnica za pse?«
»Ne,« je odgovoril predsednik, »tukaj je Bela hiša.«

»Ali je tam South 5-6855?« je spraševal glas iz telefonske slušalke.

»Ne, tukaj je Bela hiša.«

»Je gospod Stevenson pri telefonu?«

»Ne, tukaj predsednik Kennedy.«
Govornik je položil slušalko z besedami: »Pojdi k vragu!«

Varnostna služba sedaj z vso naglico preiskuje, kako je bilo mogoče, da je govornik dobil zvezo z najbolj tajno telefonsko napeljavo v ZDA, ki je povezana z rdečim telefonom predsednika Kennedyja. South 5-6855 je številka neke bolnišnice v bližini Aleksandrije in Iskanl Stevenson ni bil predstavnik ZDA v Združenih narodih, ampak neki čuvaj za pse.

Rekli so...

»Nikoli nisem bil nacist, čeprav sem bil major Wehrmachta. Moja vest je čistejša od vesti mnogih ministrov in političnih voditeljev v Bonnu.«

»Imam dva psa, ki dobro razumeta mojo glasbo. Mačka je ne razume. Kot jo ne razumejo mnogi ljudje.«

»Ne smemo pričakovati, da nam bodo naši nasledniki oprostili grehe, ki bi jih sami prav tako radi zagrešili.«

»Umetnost bi ljudje morali razumeti, da bi jim ne bilo treba spraševati, ali na sliki vidijo konja ali krava.«

Erich Mende,
voditelj zahodnonemške liberalne stranke.

Igor Štravinski,
ameriški kompozitor

Ebigeil Van Buren,
ameriška novinarka

Nikita Hruščev,
sovjetski premijer pred sliko
Picassa na francoski razstavi
v Moskvi

Izjave državnikov so v svetovni politiki tako pomembne kot zaščitni znaki pri industrijski proizvodnji blaga. Zbrane so številne krilatice državnih poglavarjev. Stalin je nekoč vprašal: »Koliko divizij ima papež?« Od tistega časa je postala politika sile uzakonjena praksa v odnosih med velikimi silami.

Na nedavnem kongresu britanske konservativne stranke je lord Home povedal strankarskim prvakom in odposlancem, da se je treba politiki pritiska in izsiljevanja upreti z odločnostjo in nepopustljivostjo. Politika sile se po njegovih besedah ne ozira na prazno rokavico, v kateri ni pesti. Prevod v preprosto pogovorni jezik ne zahteva nobene dodatne razlage. Izdatki, da bi »vojaško pest« utrdili, so na obeh straneh veliki.

Kako se razporeditev vojaških sil prilagaja političnim krizam najbolj nazorno kaže berlinska napetost. Amerikanci selijo svoje divizije zdaj z Daljnega Vzhoda v Evropo, zdaj zopet obratno. Vojni reči premika vojaških enot se ravna po točkah, ki so v določenem časovnem razdobju najbolj ogrožene. Dalj časa je bilo ogroženo področje v Aziji, zadnja leta pa se največ pozornosti posveča evrop-

ski fronti. Berlinska kriza je značilno vplivala na preseljevanje vojakov. Tudi Rusi svoje vojaške enote držijo vedno bolj blizu reke Labe, na mestu, kjer so se v drugi svetovni vojni srečali s svojimi zahodnimi zavezniki.

Zaradi berlinske krize so v Moskvi in Washingtonu menili, da

vojne lahko izkoristili. Od zahodnih vojaških sil so samo ameriške sposobne za neposredno vojno akcijo. Število teh pa ni veliko, ker imajo Amerikanci v Nemčiji samo 5 divizij. Ameriško vojaštvo je razporejeno v južni Nemčiji in na Bavarskem. Premik teh enot bi povzročil velike težave, Angleške

Čelade na bregovih Labe

morajo številčno stanje oboroženih sil povečati prav na stični točki v Berlinu. Amerikanci so iz južne Nemčije poslali v Berlin prve okrepiteve. Na drugi strani so temu sledili z imenovanjem maršala Konjeva za poveljnika oboroženih sil v Vzhodni Nemčiji, ki je iz druge svetovne vojne znan kot izreden vojni organizator. Pravijo, da od njegovega imenovanja piha v vojašnicah Vzhodne Nemčije povsem drug veter.

Kopičenje vojaških enot v Nemčiji prav gotovo ni dobro znamenje in ne kaže na pomiritev. Po podatkih sta obe strani zbrali precej vojaštva, ki so ga že razporedili po nekem vojaškem načrtu. Zahodne sile razpelaajo z 22 divizijami, ki bi v primeru berlinske

oborožene sile so najbližje Berlinu, dobro so pripravljene za morebitni napad in jim pripisujejo udarno moč med zahodnimi zavezniki. Slaba stran je, da angleške vojaške enote niso popolne. Stejejo samo sedem brigad, kar predstavlja tri divizije. Nemci lahko računajo s sedmimi divizijami, ki so odlično preskrbljene, vendar niso dovolj pripravljene za vojno. Uporaba teh vojaških enot bi gotovo povzročila politične nevarnosti. Kar zadeva francoske, belgijske in nizozemske divizije, vojaški izvedenci menijo, da niso pripravljene za hiter vojni poseg.

Na drugi strani Labe imajo Rusi v Vzhodni Nemčiji 20 divizij, ki so dobro oborožene in pripravljene. Po nekaterih podatkih imajo

Svet med vzporedniki

Rusi pri roki tudi 6.000 tankov. Vzhodnonemške oborožene sile štejejo po ocenah okoli tri divizije, ki imajo približno 1.000 tankov. Sovjetske oborožene sile imajo okoli Berlina tudi močne letalske enote, ki so po ocenah vsaj približno enake zahodnim, če jih že niso prekosile. Znano je, da zahodni zavezniki držijo na letališčih v Zahodni Nemčiji nad 3.000 letal. Prevlado v zraku pa je zelo težko ugotoviti, ker so podatki o tem zelo skrivnostni in jih skrbno držijo za sebo.

Takšen je po zbranih podatkih položaj v vojaškem pogledu. Ljudi zaskrbljuje število vojakov, ki si čez Berlin gledajo s čeladami v oči. Te številke pa ne zaskrbljujejo samo ljudi, ki v vojni ne vidijo izhoda, ampak prav tako vojake. Na nekem vojaškem posvetovanju je pred leti presenetil admiral generala poveljnik nekega letalskega oporišča, ki je v zvezi z vojnimi načrti dejal: »Nekoristno je načrtovanje o bodoči vojni, ker ne moremo zanesljivo vedeti, kaj se bo zgodilo v prvih šestih urah.« — Zdravko Tomažej

Lovci s puškami na rami

Z lovom so se na svetu ukvarjali že pred Hemingwayevo smrtjo in se bodo, kakor kaže, tudi posej. Pa tudi to je ena izmed resnic in ni lovska latinščina, da so na svetu ljudje, ki love, a niso lovci. Samo poglejte: postarani gospodje gospodične, mlečnozobci vdove, direktorji (ne samo direktorji!) višje plače in potovanja v inozemstvo (v takih primerih se dnevnice izplačujejo v dolarjih in funtih...), filmski producenti dekleta z lepimi in obilnimi prami in naivne gledalce. Skratka lovci na divjad, kajne? Na kratko rečeno — lov je ena izmed primarnih človekovih dejavnosti. Seveda so tudi manj lirične oblike lova. Ob vsem — svet se je v tisoč letih res spremenil — pa se tudi lov iz stoletja v stoletje po svoje manifestira. Stari Slovani so lovili dekleta s kosmatimi rokami (tu ne mislim dobesedno), potlej so nekaj časa lovili dvorne dame na lepe besede in zdaj je že skoraj udomačen lov na dekleta z avtomobili. Res pa je tudi, da se na navaden Fiat ne ujame kaj prida. V informacijo le to, da jaz še Flata nimam. Prav gotovo pa vas to niti prizadane ne...

No, rad bi napisal nekaj o pravih lovcih, lovcih na pravo divjad. Seveda ne gre zanikati, da ti lovci, ki so pravi lovci, ne love tudi drugih stvari. Toda to sodi drugam in tega mi niso naročili, naj napišem v tej reportaži.

VSE STVARI IMAJO SVOJE RESNICE

Pravijo, da imajo ribiči daljše roke od normalno raščenih ljudi. To niso le ljudske govornice, ampak je znanstvena resnica, ki jo je odkril pred sto leti Darwin (funkcija doleča organ). Ribiči namreč vsakomur iz dneva v dan pripovedujejo, kolikšna riba jim je prišla. Lovci niso taki, kakaj ti zares vedno, kadar streljajo, zadanejo (včasih ustrelijo celo kaj takega, v kar ne streljajo), ... in to ni lovska latinščina. Razen tega pa ima zdaj, vsaj pravijo tako, vsaka riba v Savi svojega ribiča in vsak zajec svojega

«jagra». Zal mi je, da stvari niso v obratnem razmerju — tako da bi imel vsak ribič svojo ribo in vsak lovec svojega zajca. Toda tudi tega se človek počasi navadi. Pravijo, da lovci radi hodijo v gostilno na srnjaka in ribiči v restavracijo na ribe.

LOV IN LOVCI NA GORENJSKEM

Lov ima na Gorenjskem dokajšnjo tridicijo. V Lovski zvezi v Kranju je včlanjenih 23 lovskih družin z blizu tisoč lovci. Vsi ti nekatkrat na teden hodijo v hoste in trošijo smodnik. Včasih celo kaj zadanejo; ondan sem bral o nekem Italijanu,

ki je imel žensko za prepelico — ti Italijani nikoli ne morejo popolnoma brez žensk...

V preteklem letu je bilo po gorenjskih loviščih več kot 5000 gamsov, 293 jelenov, 6704 srnjakov, 42

Srna je zaščiten z zakonom

kozorogov, 5153 poljskih zajcev, 677 planinskih zajcev, 484 ruševcev, številni golobi, race, fazani, jerebiče... kdo bi vedel naštetih vse po vrsti. Razen vsega tega pa je na Gorenjskem tudi 1145 potepuških mačk in več kot 450 potepuških psov. (Te nadvse sovražim... eden takih,

kuštrav in rjave barve, se je pred tedni zatekel k mojemu dekletu in ta ga ima neznansko rada... tako mu moram posvečati dobršen del svojega prostega časa. Če ga kdo pogreša...)

Zdaj na jesen lovijo lovci fazane. Z voljerejo se ukvarjajo na Brdu pri Kranju. Ta voljereja nudi dovolj fazanjih jajc, kakor pravijo, za vse Gorenjsko. Zato je zadnje čase tudi fazanov nekaj več, kot jih je bilo pred leti. In zdaj včasih tudi kakšnega ustrelijo.

«JAGRI IMAJO SVOJE MANIRE»

S puškami na rami in kralci za klobukom (prodajajo jih pri Lovcu v Ljubljani) hodijo ob nedeljah na «jago». Nekdo izmed lovcev mi je pripovedoval, da «jaga» sama ni nič. Važno je tisto, ki pride po lovu. Vsako nedeljo zvečer zavijejo potem po Gorenjskem lovec v gostilne. Tam se največ ulovi! Vsak srnak postane za deset kilogramov težji. Pripovedujejo si o gozdnih jerebičih. «Ta hudič ti pride čisto blizu, če ga znaš priklicati...» Takole je v lovskih vrstah. Toda kdor želi vanje, mora najprej prestat, izpit in lovski krst... in tisti, ki ga poznajo, pravijo, da to ni lahko.

Torej, bodoči lovci... Nekaj moj prijatelj mi je pripovedoval o tem. Lovci bi postal in včasih gre že zdaj na «jago». Vsako nedeljo — štiri tedne nazaj — je skoraj podrl fazana...

PA TUDI DOBRE VOLJE NE MANJKA...

Veseljakov ne manjka med lovci. Veseli ljudje so in radi komu kakšno zagodejo. Zadnjič so imeli pogon. Nekomu izmed «nedeljskih lovcev» so nastavili nagačenega zajca. Ko je prišel nedeljski lovec mimo njega, ga je zagledal (je pomislite, kako mu je bilo srce, bil je prvi zajec v njegovem življenju, ki ga je videl tako od blizu — razen tistih, ki jih je kupil na trgu). Nato je pomeril in sprožil. Toda zajec se ni premaknil. Ni padel. Lovec je pomeril vnovič in ustrelil. Toda zajec ni padel. Pravijo, da je potem še dolgo stal na tistem mestu...

Nekemu drugemu iz vesele lovske družine pa se je pripetilo tole. «Jagali» so srnjaka. Nekdo je prišel do drevesa in zagledal petdeset metrov proč v grmovju rjav hrbet. Srna! Pripravil je puško k licu.

«Ko bo dvignila glavo, jo bom pihnil», si je mislil. Res je dvignila glavo. Toda bila je srnica v pravih letih in brala je borovnica. Pomislite, kakšna trofeja bi to bila.

VSAK KONEC MORA BITI VESEL

To je bilo skoraj vse o lovcih in o lovu. Prikupni ljudje so. Prijetno je človeku v jutrih, ki si skozi oktobrske hoste požvižgava: «Mi smo lovec — zgodaj vstali...» in prijeto je človeku, ko utrujen v večer ob črtni razmišlja... «Pa vendar je mogel en zajček golfat...» Ja, dandanes celo zajčki goljufajo... In lovci jih bodo naučili. Če že peli ne bodo z njimi ali vsaj pod otni gostlin, se bodo vsaj lepo obnašali.

Jure Kobal

Utrinki z izleta po Italiji

Človek v zadnjih sto letih

Po polnih šestih mesecih je te dni pred zaključkom velika mednarodna Razstava dela v Turinu. Organizirali so jo v sklopu obsežnih proslav ob stoletnici združitve Italije. Organizacijski komite je pripravil razstavo pod geslom: Človek v zadnjih sto letih — njegovi dosežki in perspektive.

Razstavo so pripravili na precej velikih površini na periferiji mesta ob reki Pad. Zaradi obsežnosti je organiziran celo poseben enotirni vlak za notranji promet, razen tega pa vozijo številni avtobusi in izvoščki. Največ prostora je zavzela seveda Italija. Vseh 18 njihovih pokrajin v svojih ločenih paviljonih prikazuje razvoj svojega kraja v zadnjem stoletju. Razen tega pa je še združeni italijanski paviljon, skozi katerega smo s počasnim korakom hodili dobro uro in pol.

Najpomembnejši del razstave je v tako imenovani Palači dela. Ze po sami konstrukciji in tehnični ureditvi so organizatorji hoteli prikazati, kaj vse zmore današnji človek. Tam je 650.000 prostorninskih metrov na razpolago 22 deželam in 13 svetovnim oziroma mednarodnim organizacijam. Da bi sistematično prikazali človekove dosežke in današnje pogoje, so udeleženci priredili razstavo po sektor-

jih dejavnosti. Tako je na primer prikazala Anglija uspehe znanstvenih raziskav v človekovo korist, v paviljonu ZDA so prikazali razvoj tehnologije v industriji in promet, paviljon SZ je organiziran pod geslom Varnost pri delu in tehnika. Pri tem so seveda nekateri prireditelji zameglili osnovni cilj razstave s pretiranimi reklamami in drugimi senzacijami. Ta občutek se vstiljuje zlasti v paviljonu ZDA in v paviljonu SZ, kjer so porabili veliko prostora zgolj za prikazovanje medplanetarnih izstrelkov, raznih satelitov in poletov v vesolje. Zelo poljudno in nazorno pa je prikazala Finska človekove probleme v prostem času, Svica človeka v naravi, Nizozemska človeka in stanovanje itd. Tudi Zahodna Nemčija je s poučne plati dobro prikazala problem izobraževanja in uvažanja ljudi v politiki.

Jugoslavija je sprejela težko nalogo: morala je prikazati človeka na delovnem mestu in v njegovi okolici. Sem sodi seveda njegov vpliv na okolico, njegovo uveljavljanje, samoupravljanje itd. S konkretnimi številkami, slikami in imeni delavcev iz tovarne Rade Končar iz Zagreba so tam prikazali način delovanja samoupravnih organov v podjetju, delitev čistega in osebnega dohodka in druge probleme v sklopu gospodarjenja. Prav tako so v konkretnih številkah prikazali komunou Trešnjevko z vsrhi podatki ekonomskega in družbenega razvoja.

CIRCARAMA

Ena izmed osrednjih senzacij na tem ogromnem razstavišču je circarama. Gre za posebno vrsto filma, ki ga 9 kamer hkrati snema in zatem tudi projicira gledalcem. Kino dvorana je okrogla in popolnoma prazna. Gledalci smo stali v sredini, da smo se nato lahko vrteli in opazovali okolico — na devetih platnih, ki obkrožajo dvorano, smo gledali posnetke — polkrajino v živih barvah, skozi katero smo «potovali». Ta način filma je seveda učinkovit le pri gibanju v narodi, medtem ko pri igranem filmu ne bi prišel do veljave. Tako smo se «vozili» z letalom preko Alp, s parnikom po morju, s helikopterjem nad mesti in ognjeniki, z avtomobili po ostrih serpentinah itd. In zmeraj smo lahko gledali naprej proti cilju, kamor smo drveli, na obe strani, kako je vse bliskovito švigalo mimo nas ali pa nazaj, kjer smo zapuščali penete valove, zasnežene ledenike Alp itd. In prav tako kot so se gibale kamere (na primer na parniku, na avtomobilu ob ovinkih itd.) prav tako gibanje je prišlo do veljave tudi pri projiciranju filma oziroma pri gledanju posnetkov. Tako smo dobili gledalci resničen občutek vožnje in na predstavi (trajala je pol ure) jih je bilo več, ki so dobili znano «morsko bolezen» in dva sta ob tem celo bruhala.

Udeleženci, ki so se vračali s te razstave v Turinu, so največ govorili prav o circarami. — K. Makuc

NOV REKORD V POLETIH - Ameriški letalski poveljnik Bob Beith je postavil nov rekord na letalu - raketni X-15. S tem letalom se je letalec dvignil na višino 64.50 metrov (13.800 metrov višje, kot se je dvignil v marcu letos). Letel je s hitrostjo 5560 km na uro.

zajo po svoji moči protiraketnim izstrelkom, ki so namenjeni za uničevanje medicinskih raket v zraku. Ameriški strokovnjaki so dalje mnenja, da je gradnja takšnih vrst raket mogoča. Neke poskuse v tej smeri so v ZDA že napravili. Dovolj je, da glava protirakete

ZANIMIVOSTI

Po uspelem poletu je ameriški letalec izjavil, da je pri spuščanju na zemljo občutil razlike v zračnem pritisku, ki je bil štirikrat večji od pritiska na zemlji. Povedal je, da je imel pri gibanju občutek, da so mu roke in noge zasute z bremenom peska.

PROTIRAKETNA OROŽJA - V Sovjetski zvezi delajo poskuse s protiraketnimi raketami. Do tega zaključka so prišli ameriški strokovnjaki za jedrske poskuse, ki so proučili podatke o zadnjih jedrskih eksplozijah v Sovjetski zvezi.

Mnenja so, da eksplozije, ki so jih zabeležili v zadnjem času, ustre-

eksplodira v neposredni bližini padalčevega izstrelka in ga tako v zraku uniči.

Zvedelo se je, da bodo Amerikanci potrebovali še štiri leta, preden bo njihova vojska opremljena s tem orožjem.

GOSPODARSKI VELIKANI - Po vrednosti prodanega blaga je na lestvici letnega dohodka med francoskimi podjetji na prvem mestu tovarna Renault (325 milijard frančkov), sledijo Esso Standard (274 milijard), Shell Francaise (234 milijarde) Citroen (210 milijard) in Simca (204 milijarde).

V mestni hiši

(nadaljevanje z 2. strani)

svet šteje 52 članov. Sestaja se vsaj v dveh komisijah. Vsak član sveta mora obvezno sodelovati vsaj v dveh komisijah. Noben svetnik, dokler mu ne poteče mandat, ne more biti odpoklican.

Za delo komisij je v mestni hiši več sejnih sob. Sejna dvorana za plenarna zasedanja je ob županjski sobi. Tam je velika miza s tremi mogočnimi fotelji - pred katerimi se tisti v bivši sejni dvorani ObLO Tržič lahko skrivajo - za delovno predsedstvo, ki ga obvezno sestavljajo župan, podžupan in tajnik. Po dvorani pa so pred predsedniško mizo v polkrogu razporejeni sedeži za svetnike. Laburistični svetniki vedno zasedejo levo, konservativci pa desno stran tega polkroga. V sredi so liberalci. In še ena zanimivost: na mizi ob tajnikovem fo-

telju je vdelan precej velik semafor, prav takšen kot ga poznamo z nekaterih križišč v večjih mestih. S to pripravo tajnik uravnava razpravo. Vsak član sveta sme namreč govoriti največ deset minut. Med tem gori zelena luč. Ko se kazalec na »stoparici« obrne že čez deveto minuto, prižge fajnik rumeno luč (izprazni križišče!), ko pa poteče tudi ta minuta, prižge rdečo - in odbornik je ob besedo!

Razen nekaj pisarn za upravni aparat (druge so raztresene po mestu), sta v mestni hiši še dve veliki dvorani: koncertna dvorana in dvorana za sprejeme. Nobena izmed teh dvoran se seveda ne uporablja za javne namene, marveč izključno za posebne prilike, ko sprejema župan.

Zupanski položaj je sploh tu zelo častna funkcija, vsekakor bolj formalna kakor dejanska. Zupana vo-

Avtomobili pod giljotina

Majhni avtomobili so veliko bolj praktični od velikih. Če v to pri nas še nismo prepričani, pa v to vedno bolj verjamejo v deželah, kjer se na cestah drenja toliko avtomobilov, da jih je vsaj dvakrat preveč za normalen promet in kjer preje peš prideš skozi mešto kot z avtomobilom. Velikemu prometu se pridružuje še pomanjkanje parkirnih prostorov, saj še vedno stojijo predelji mest, ki so zgrajeni takrat, ko so ljudje hodili peš ali se vozili s kočijami (le-ti so bili bolj redki). Morate priznati, da ni vseeno, če potrebuje človek za parkiranje svojega avtomobila 8 kvadratnih metrov ali pa kar 12 ali še več. Torej - tudi taki vzroki govorijo v prid majhnih avtomobilov, ki se jim morajo podrežati celo tisti, ki jim nakup večjega avtomobila ne bi osušil denarnice.

In ker se podrežajo kupci, se morajo podrežati tudi konstruktorji.

Letošnji pariški salon je prepričal, da konstruktorji tekmujejo v tem, kdo bo naredil manjši avtomobil in pri tem ne bo preveč okrnil udobnosti.

Pariški salon je prikazal veliko novega: linij, motorjev, karoserij in reklamnih domislic. Strokovnjaki in novinarji so oblegali ultra moderne in strahovito luksuzne ter še bolj strahovito drage ameriške in angleške avtomobile, masa obiskovalcev pa se je stekala k avtomobilom tovarn Renault, Simca in Citroen, ki so bile v ospredju pozornosti s svojimi malolitražnimi vozili. Omejnjeni salon je bil v pravem smislu besed tekmovalje med temi tremi avtomobilskimi tovarnami. Renault 4 L, Simca 1000 in Citroen Ami-6 so imeli največ navdušenih obiskovalcev.

Na pariškem salonu je bila konkurenca nemških, italijanskih in angleških avtomobilov zelo močna, vendar je francoska avtomobilska industrija z visoko carino tako dobro zaščiten, da se bo vsaj devet desetih interesentov moralo odločiti za domače avtomobile.

Kot rečeno - veliki avtomobili niso več zanimivi: zaradi parkiranja in neokretnosti in tudi zaradi neekonomičnosti. Uveljavilo se je pravilo, da sme ekonomično vozilo uporabiti največ 6 do 7 litrov goriva na 100 kilometrov. Vse prednosti pa seveda ni mogoče imeti: Cenen in ekonomičen avto ne more biti obenem tudi lep. Novi mali Renault je manj grd od malega Citroena, a o kašni lepoti tudi pri njem ne more biti govora. Nova tisoč kubična Simca je vsa nekam štirioglasta, a Ami 6 izgleda kot ostanek avtomobila, ki je bil pod giljotino. Toda vsi trije imajo razveseljive prednosti: sorazmerno nizko ceno, majhno porabo goriva, okretnost in dokajšnjo brzino. Vprašanje je le, kako bodo uspeli na zunanjem tržišču, kjer zanje velja visoka carina. Razen tega imajo močno konkurenco v starem Volkswagnu in v Fickotu.

Slavko Beznik

V tem članku bi rad obrazložil pomen popevke, njen nastanek in usodo.

Kaj je popevka? Tu ni mogoče točno odgovoriti, ker so mnenja zelo deljena in sporna. Navedel bi dve skrajnosti. Prvi »skrajneži«: Vsako glasbeno delo iz področja zabavne glasbe, ki se poje ali spremlja z instrumentom ali orkestrom, je popevka.

Druga skrajnost: Popevka je samo tipična kratka skladba z razumljivim besedilom in njen edini namen je, da »užge«.

Med tema skrajnostima imamo seveda neskončno vmesnih mnenj. Ta neenotnost je pa seveda vzrok, da se n. pr. na Opatijskem festivalu igrajo (razen redkih izjem) dela, ki so po mnenju ljudi, ki se nagibajo »drugi skrajnosti«, vse drugo prej kot popevke. Tako nastane paradoks: skuša zadovoljiti vse, ne zadovolji pa nikogar razen samih organizatorjev in tistih, ki si na tem mestu utirajo pot k slavi in denarju.

Da se ne bi zameril nikomur, bi morda razdelil popevke glede na uspeh ali neuspeh pri publiku.

Popevka, ki sicer užge, je pa čez dober teden pozabljena, je navadna popevka. Teh je seveda največ. (Nekje sem bral, da znaša franco-

ska letna »produkcija« okrog 30 tisoč popevk). Seveda ta uspeh na različnih festivalih ne igra velike vloge. Sicer dobri popevki krepko pomaga (reklamati) k še večji slavi, slabi pa kaj dosti ne more pomagati. Tipičen primer: Privškova »Neke davne zvezde« je bila predstavnik jugoslovanske popevke na natečaju Evrovizije v Cannesu. Dobila je osmo mesto (zelo častno!). Vsi strokovnjaki so jo priznali kot dobro (1. mesto na oddaji »Izberite melodijo tedna« - tudi sam jo imam za dobro kompozicijo), publike ni ogrela - ni postala »šlager« in tako dela družbo mnogim neuspelim - ali kar je eno in isto - slabim popevkam.

Popevka druge stopnje je »šlager«. Kaj je to? To je popevka, ki postane znana in priljubljena pri širšem krogu poslušalcev in ki to ostane vsaj leto dni. Bralec bo lahko našel »šlagerje« tudi med slovenskimi popevkami (n. pr. »Vozi me vlak« Jožeta Privška). Vendar imamo popevke, ki jim »doba popularnosti« traja dalj kot približno leto dni, to so »veliki šlagerji«. Primer »Zvončki in trobentice« in morda še kakšna. Pa naj kdo reče, da Slovenci nimamo uspelih popevk! Res nimamo popevke, ki bi osvojile svet, kakor n. pr. »Diana«

ali »Marina«, toda to je bolj rezultat nesposobnosti naših trgovcev s popevkami, da bi jih namreč ob primernih reklamnih opravilih na tuja tržišča.

Zadnje - četrto stopnjo popevke imenujemo »ever green« (večno zelena). Ta popevka uživa če že ne

(spomnimo se klavnega poskusa na Opatiji 59 - Priča sata). Pesniški (literarni) teksti namreč v splošnem za popevko niso primerni: to pa zato, ker niso »šlagerški«. Zato pa je tu najbolj dobrodošel specialist za »izdelovanje« tekstov. Lahko je tak tekst tudi primaren - pri nas

Kaj je popevka

široko popularnost, vsaj prilično popularnost skozi dolga leta in desetletja. Vedno je nova, vedno sveža in ne zapade pozabi. Tipičen primer je iradijeva »La paloma«. Morda nekaj primerov iz sosednje Italije »Reginella compagnola« (Li Lozzaro) »Tomeral« (fr. Je T'endral - Olivieri). Le kdo jih ne pozna? Imajo letnico rojstva med 1930 in 1940. Tudi nekateri ameriški bluesi (Saint Louis Blues) spadajo v to kategorijo. Slovenska popevka je za to stopnjo še premlada.

Kako nastane popevka in kaj vpliva na njeno popularnost?

Komponist napiše glasbo, lodisi samo bodisi na tekst. Pisanje popevk na tekste, ki naj bi jih komponist vzel iz različnih pesniških zbirk, skoraj ne pride v poštev

običajno to ni primer. Najbolje je, če je avtor glasbe obenem tudi tekstator. To se zgodi le redkokdaj in zato se popevka dokončno izoblikuje v diskusiji med obema. Cilj je: čimbolj vskladiti tekst z glasbo. Mnogo se govori o slabih tekstih. Rekel bi, da je važnejše, da sta glasba in tekst skladna. Tako imajo počasne melodije običajno precej solzavo - sentimentalne tekste, živahni ritmi pa zahtevajo lahko-ten, da, včasih celo banalen tekst.

Teksti originalnih slovenskih popevk so v splošnem prebavljivi. To pa ne velja za prevode (mislim tu-jo popevko s slovenskim besedilom). Sicer pa raje dam kar primer:

No, popevka je narejena. Kaj sedaj? Popevko dobi v roke aran-

Merlyn Monroe se je uveljavila tudi v westernu

Epopeja in akcija

Western je nedvomno najpopularnjša in najdomosnejša filmska zvrst, in to ne le v Ameriki, temveč po vsem svetu. Vzrok v tem je predvsem v dveh osnovnih elementih westerna – v nacionalni epopeji, po kateri hrepenijo vsi narodi, in v akciji – želja po tej pa je skupna malone vsem, predvsem mladim ljudem. Ameriška zgodovina zadnjih dveh tretjin prejšnjega stoletja – množični prodor mladega ameriškega naroda na Divji Zahod – je silno odjeknila tudi v nacionalni umetnosti; zaradi svojega značaja epopeje seveda predvsem v epskih delih. Najpomembnejši v tem pogledu je prav film, ki je od vseh sodobnih izraznih sredstev najprimernejši za epsko izpoved.

Tematika westerna pa seveda ni zgodovina v svoji pravi resničnosti, ampak je njena podoba taka, kot se je skozi ustno izročilo, ljudsko pesem in povest in skozi umetnost razvila do dimenzij legende. Ni pa western prevzel neke izoblikovane legende, ampak je zelo pomembno sodeloval pri oblikovanju in razvijanju mitov, ki so njegovi bistveni elementi in ki so se spreminjali tudi v času razvoja samega westerna. Če pogledamo razvoj teh glavnih mitov – konj, revolver, žena – od katerih v posameznih filmih dominira eden od njih, kar je odvisno predvsem od tega, iz katerega obdobja osvajanja Zahoda zajema snov – je slika na kratko takole.

Konj, revolver, žena

Prvi westerni, v katerih je prevladoval mit konja, so potencirali (in na tej prvi stopnji razvoja je še danes dobršen del serijskih westernov) vlogo konja do take mere, da je junak (n. pr. Tom Mix) popolnoma odvisen od svojega konja, ki je tudi njegovo glavno »orožje«, s katerim premaguje v divjih galopiranjih svoje nasprotnike. Jahačna spretnost pa zavzame tak po-

men, da izključuje vprašanje junakovega poguma, ki ga v nekem pomenu nadomestuje. V drugi stopnji razvoja se mit konja nekoliko približa zgodovinski resničnosti in konj predstavlja enega od pogojev za junakov obstanek. V zadnji etapi, ki jo predstavlja superwestern, pa je vloga konja ponižana od pogoja za obstoj na eno od možnosti obstoja; izguba konja za junaka ni katastrofalna, poiskati pa si mora

kot tretji stadij razvoja, je prinesel novost v dveh pogledih – po eni strani se spretnost odpadnika – revolveraša v veliki meri obravnava kot pogubna strast, po drugi strani pa se pri odličnem strelcu – šerifu tudi že postavlja n. pr. vprašanje poguma v spopadu s premočnim sovražnikom (primer: Točno opoldne).

Svojski je mit žene, namreč v tem, da se v vsem razvoju ni bi-

drugega – povezuva med konjem in jezdecem torej ni več tako osebna.

Medtem ko mit o konju prevladuje v zgodbah iz prvega razdobja osvajanja Zahoda, prevladuje revolver v westernih iz dobe ustajljanja naseljencev, ko je bila potrebna močnejša organizacija obla-

stveno spremenil, čeprav je v redkih primerih prišlo do odstopanja od tega mita. Žena v westernu ni potrjena moralni delitvi na dobre in slabe, kot so to moški (celo moralno se ravno neoporečne barske pevke in podobne junakinje se pri občinstvu na koncu filma odkupijo s plemenitim dejanjem) in je vedno

Novo doma

Režiser František Čap, igralca Janez Cuk in Metka Ocvirk ter skladatelj Bojan Adamič – stari znanci iz filma »Ne čakaj na maj« – so se spet srečali. Tokrat v Portorožu, kjer snemajo za podjetje »Bosna film« delo, ki ima zaenkrat naslov »ZVEČER SE BOVA SPET SREČALA« in za katerega je preskrbel scenarij Milan Nikolić.

Ceprav se je beograjska filmska hiša »Avala film« v velikem obsegu posvetila produkciji komercialnih zabavnih filmov, pa bo vendar dala na tržišče kmalu tudi resnejše delo, od katerega lahko gleda na zvenča imena ustvarjalcev verjetno precej pričakujemo. LADY MACBETH MCENSKEGA OKROŽJA (po noveli Nikolaja Ljeskova) je namreč zrežiral ugledni poljski gost ANDRZEJ WAJDA (Kanal, Pepel in diamant), v glavnih vlogah pa nastopajo Bojan Stupica, Olivera Marković in Ljuba Tadić. Ostane nam samo še, da počakamo premiero in upamo, da nas ta drama ljubezni in strasti v filmski inačici ne bo razočarala.

Novo na lujem

Znana italijanska karakterna igralka Anna Magnani se je nedavno tega poskusila tudi v komediji, namreč v prijetni silvestrovski zgodbič Marija Monticellija »Giojin smeh«, v kateri so nastopili še Toto, Ben Gazzara in Edi Vessel.

Svoj tretji film je posnel angleški režiser Peter Glenville (njegov je bil odlični Polkovnik in jaz) v Ameriki; in sicer je to prenos drame Tennesseeja Williama »Poletje in dim«. V glavnih vlogah sta zaigrala Laurence Harvey, ki je prodir s »Poletje v visoko družbo«, in Geraldine Page.

žer (včasih sta komponist in aranžer ena in ista oseba, kar je razumljivo najbolje). Naloga aranžerja je, da napiše popevko za orkester oziroma bolje rečeno za instrumentalno pa tudi vokalno spremljavo. Danes od aranžerja zahtevamo mnogo več kot golo eprem-

brez pevca. Takemu »oživiljenemu« aranžmanu pravimo »play – back«. Seveda dobi kompozicijo v roke tudi pevec oziroma njegov korepetitor. Korepetitor je namreč oseba, ki pevca popevko »nauči«. Najbolje, če je korepetitor avtor glasbe, to je pa pri nas le izjemoma.

in kako nastane?

Ijavo. Dober aranžma mora biti skladen s kompozicijo (iz tega izhaja nujnost, da sta komponist in aranžer vedno v kontaktu, kar pri nas na žalost največkrat ni primer), to pomeni, da pevca dopolnjuje (ne pokriva!) in s tem veča popevki izrazno moč, obenem pa daje pevcu »polet«. Pri vsem tem pa mora imeti aranžer dobro razvit čut za pravo mero. »Pojazenje« popevke je največkrat skoraj pravilno, toda le v kolikor je primerno.

Sele z aranžmanom dobi popevka svojo končno obliko. Seveda je ta popevka še vedno na papirju in mora šele oživeti. Zato gre aranžirana popevka v roke dirigentu ali vodji instrumentalnega ansambla, ki bo spremljal pevca. Ansambel nastudira in posname goli aranžma

Ko pevec zapoje ob magnetofonski spremljavi posnetega play – backa in se to ponovno snema, dobimo živo – na magnetofon posneto popevko. Popevka je oživelal! Njena nadaljnja usoda je pa zelo negotova, recepta za uspeh namreč ni. Uspeh je odvisen od cele vrste okoliščin in naključij, včasih celo od dveh, treh besed v tekstu (primer Modugnove kompozicije »Nuda«, kar pomeni gola).

Seveda oživi popevka tudi na koncertu. Njen prvi kontakt s poslušalci je mnogokrat odločilen za njeno nadaljnjo usodo.

Zgodbe o popevki še ni konec. Mnogo je še ljudi, ki imajo z njo dosti posla. To so trgovci. Toda o tem morda kdaj drugič.

dr. Vladimir Stišny

sti – ki jo predstavlja šerif. Ta je prvotno v filmih neprekosljiv mojster revolverja, pri katerem se zaradi izredne streleške spretnosti vprašanje poguma ne postavlja in ki nezmotljivo uveljavlja mnogokrat precej po svoje pojmovano pravico. V drugi stopnji razvoja tega mita se šerif in odpadniki po svojih revolveraških sposobnostih ne razlikujejo dosti, pač pa je jasno začrtana moralna razlika (ki v bistvu drugače ni kaj velika, kar se v filmu tudi priznava) v tem, da se odpadniki ne obotavljajo streljati v hrbet, medtem ko pri branih pravice o čem takem sploh ni mogoče misliti. Superwestern

vredna spoštovanja. Ta stalni in nespremenljivi položaj žene je izraz stalnosti, ustaljenosti, ki jo je predstavljala žena v nemirnem času naseljevanja divjega Zahoda.

Drugi element westerna – akcija, dejanje, neprestano in bliskovito gibanje še posebno privlači filmsko publiko in je zato zanesljiv orok finančnega uspeha. To pa je tudi pripeljalo do komercializacije tega žanra. Zato najdemo v tej zvrsti serijske proizvode, prvorazredne in drugorazredne klasične westerne in superwesterne. O posameznih teh kategorij in o nekaterih najvažnejših ustvarjalcih in delih pa prihodnjič. – Dušan Ogrizek

Pršla je zima. Kar čez noč in tako zgodaj, da je še nihče ni pričakoval. H kmetu Klemenu so takrat vsak večer prihajali partizani, ki so si nanagroma začeli delati zavetišče. Klemenova kmetija jim je bila najbližja. In ne le to: tudi najpodanejša. Za to Klemenovo sodelovanje, pri katerem je bila zajeta vsa njegova družina, so zvedeli Nemci. Prišli so ponj, a jim je ušel. Postal je dober, že od prej utrjen in vsega vajen partizan...

Tisti čas je nekaj zbolel, razen tega pa ga je strašno prijelo, da bi videl dom, sina, družino, da bi spet pobožal krave, kobilo in konja v hlevu, da bi domačini prišlo na pomoč s kakšno malenkostjo. Prav čudno, da jih zaradi njegovega bega še niso selili, in tega se je bal najbolj. Toda o tem ni govoril nikomur! Vse je obrnil na gospodarsko plat in ni rad kazal svojih čustev.

S tovariši se je dogovoril in s seboj je vzel še priložnega kurirja Kekca. Domači so ju veselo, čeravno tudi zaskrbeno pogledali, ko sta se prismejala skozi vrata. Doma je imel namen ostati dan ali dva, potem pa bi se spet vrnil h tovarišem.

Najprej je Kekcu razkazal hišo. Peljal ga je v kamro in mu pokazal okno:

»Vidiš! samo to okno nima železnih križev. Če bo kakšna nevarnost, bova šla tu skozi! Zapomni si dobro!»

Ko so se z domačimi na hitro pogovorili o novicah, se je Klemen naglo lotil dela. Hodil je po dvorišču, prenašal in rezal mrovo, drva, orodje, očistil je kobilo in vse je poprijel, kot bi bilo vojna že konec. Prijal mu je ta domači vonj, duh po hlevu, tresoči se žganci na mizli. Šele zdaj je pravzaprav videl, kako mu vsega tega manjka, kako se mu toži po vsem tem, kako grda je ta vojna in kakšna škoda je, ko se morajo zaradi vsega tega potikati po gozdovih! Ponoči pa ni spal čisto mirno. Preveč se je že navadil prenočevanja v gozdovih, kjer se je vsaj čez noč čutil varnega. Tu pa se je premetaval, živčala ga je mora, venomer je tipal za puško ob sebi. Vendar je minilo tudi to.

Drugo jutro so bili ravno pri mizi, ko njegov enajstletni sin Janezek pogleda skozi okno, in obsedi nepremično! Ne da bi pogledal k očetu — partizanu, dabne:

»Ata, Nemci!»

Od glavne poti sem se je v primerni razdalji približevalo pet Nemcev.

Oba partizana sta naglo skočila izza mize in za hip opazovala skozi okno, kakšna nevarnost se bliža. Ugotavljala sta, ali je ta patrolja slučajna ali je namenjena h Klemenovim zaradi njiju.

Toda Nemci so se približevali po vojaško, z orožjem v rokah. Doilej so vedno prihajali z orožjem na ramnih. To pomeni, da ju je nekdo videl in izdal! To prekleto izdajstvo!

»Kekec, za menojo!« se je takoj znašel Klemen, in že sta oba stekla proti kamri. Nemci so se naglo bližali hiši.

V veži so že zapopotali njihovi koraki, ko sta se partizana skobacala pri oknu ven. Dobro, da je bil pod oknom razvejan brezgov grm, ki je njun pobeg še bolj zakril. Potem sta se za zidom skrivaj splazila do kozolca na koncu hiše, legla za debelo češnjo in od tam oprezala.

»Morda so pa le prišli slučajno mimo«, je miril oba Klemen, a to bolj želel kot verjel. V njem je zdaj grizla huda skrb, kaj bo s hišo, kaj z družino.

Kekec, ki je bil še bolj vznemirjen, pa jo je na vsak način hotel čimprej potegniti stran od tam. Tla so bila prevročala!

»Zdaj nikamor! Samo škodnjeji lahko nama in družini!« je zapovedoval Klemen in ga potisnil nazaj k tlom ob češnjo.

In tako sta oba obležala za dvosom s pripravljenim orožjem v rokah. V hiši, kamor so privopotali trije Nemci, dva pa sta ostala zunaj na preži, je bilo drugače.

Gospodinja se je zadrževala v kuhinji, kakor da ni nič in delala nemoteno dalje. V resnici pa so se ji roke rahlo tresle in v njej je divjala skrb za vse. Vendar je to nevihtno dobro prikrivala. Otroka — Janezek in nekaj let starejša Angelca — sta obredela pri jedi, tete Alenke pa ni bilo že nekaj dni. Bila sta bleda, tudi ta dva zaskrbljena, skoraj nič več otročka. A prav zaradi teh je mater najbolj skrbelo. Kaj če ju bodo Nemci vijačno ujeli ali pa prestrašili?

Medtem so bili Nemci že v kuhinji in so se obnašali, kot da jim je vse znano:

»Kje sta bandita?»

Gospodinja je začudeno pogledala v nevarnega Nemca, kot da ne razume, kaj boče od nje. In resnično je bila začudena: Le kako, da so to vedeli?

Toda — tajila je:

»Kakšna bandita? Mi smo samil!»

Vodja se je zlobno nasmejalo:

»Ali se vam ne zdi, da lažete!...»

Videli smo ju!« je zarenčal močneje, ostali pa so stikali po hiši.

»Videli ali ne, jaz nič ne vem o tem!« je neprestano tajila mati.

Nemec, ki je znal tudi slovensko, je tedaj zakoračil proti otrokoma.

Mater je zaskrbelol! Kako se bosta zadržala otroka, ni mogla vedeti, četudi ju je za take primere večkrat podučevala. Toda otrok je otrok in še ne ve ne, kdaj se mu kaj zareče.

Nemec tam ob njima pa že hinavsko prijazno vprašuje:

»Ali imata rada očeta?»

— Satan, kje je začel, strese mater.

Otroka sicer prikimata, rečeta pa nič, čeprav se je okoli njiju trudil tudi tolmač.

»No, potem pa povejta, kdaj je bil zadnjič doma?»

Zadnje besede velikih duhov

(Nadaljevanje s 1. strani)

»Dajte mi samo šest dni, šest dni — to ni veliko. Na hitro bom pregledal svojih pdeset del... Iztrgal in uničil bom strani, ki so slabe. S tem bom dal prednost vsemu, kar je v delih dobrega. Človeška volja dela čudeže! V šestih dnevih lahko dam brezsmrtno življenje svetu, ki sem ga v svojih delih ustvaril...«

S temi besedami je umrl slavni francoski romanopisec HONORE DE BALZAC.

Na smrt bolan HEINRICH HEINE, nemški pesnik in revolucionar, ni prekinil z delom. Še 13. februarja 1856, štiri dni pred smrtjo, je pisal po 6 ur na dan. 17. februarja zjutraj je pesnik dejal: »Svinčnik in papir.«

Past je nevarno nastavljena, zakaj zdaj morata spregovoriti, da ne bo še bolj sumljivo.

Otroka širokih oči strmita v oboroženega Nemca. Mati vsa trepetajoča, sedaj pa Janezek reče:

»Odkar je odšel, ga nismo več videli!»

Nemec je naglo hotel zvedeti resnico, zato ni več čakal. Stegnil se je v malena usekal za ubo, da se je, za kar naslonil na steno. Toda Janezek ni bejohal, samo prijel se je za boleče nogo in grdo gledal sroveža.

Zadaj njegov spuleni pogled se zdaj ustavi na ščelo na mizi. Pomigne z glavo in vpraša:

»Kdo je bil ravnokar v gosteh? Zdaj je odgovarjala Angelca:

»Nihče! Jedli smo: mama, midva in debla!«

— Ne, otroka se nista izdala! Nemci pa so brskali po hiši in tedaj je eden zavpil iz kamre:

»Tu je odprto okno! Tu sta pobegnila!»

Večnja je zdaj planila ven, le eden je ostal pri družini v kuhinji.

Klemen in Kekec tam za češnjo pa sta le vedno upala, da ne bo hudega. Predvsem Klemen, ki je hotel do bronca videti, kaj se bo zgodilo. Ni je mogel odtrgati od tam.

Klemen ni mogel molčati:

»Ti si manjši, poglej, če so še okoli hiše!«

Kekec je vedel, da se Klemen ne boji in da tega ne pravi zaradi strahu temveč zaradi svoje obilnosti.

Zato je takoj in previdno pomolil glavo izza češnje, Klemen pa je medtem pripravljaval puško tako, da bi takoj užgal, če bi bilo potrebno.

Kekec še ni utegnil povedati, ko je proti češnji zapopotal rafal.

Fant se naglo vrže nazaj, če ne bi prav gotovo prestregel nekaj krogeč, ki zdaj teževo zajetno češnjevno drevno.

Tedaj pogleda še Klemen: da, tam ob njegovi hiši so Nemci, ki so mu zasledovali. Spet se proti njima stegnejo rafali, a nič ne zadenejo. Samo češnja je vedno bolj ranjena.

Partizana se zdaj poženeta po strmini, spodaj preskočita skriti potok in ju požre gozd!

Klemena pa tišči v notranjosti bolj kot tedaj, ko je pobegnil prvič od doma! Zdaj je že oborožen, in vendar mora svoje prepustiti usodi, kakršno so jim namenili Nemci.

Nemci pa vpijejo okoli hiše in še vedno streljajo na slepo.

Partizanov niso dobili, zato pa so odgnali družino.

Popoldne je živina že sama mukala v hlevu, gospodinja je požrla Slezija, otroka pa je izprosila teta Alenka, ki je potem skrbela za vse.

Ko so mu prinesli svinčnik in papir, mu je svinčnik padel iz rok. Pesnik je umrl.

HENRY THOMAS, poznan po znameniti knjigi »Zgodovina angleške civilizacije«, je umrl v Damasku. Zbral je zadnje sile in dejal: »Knjiga! Moja knjiga! Nikoli ne bom dokončal svoje knjige!«

22. marca 1832. leta je zgodaj zjutraj sedel JOHANN WOLFGANG GOETHE v svojem naslonjaču in se pogovarjal s sorodniki in zdravnikom:

— Odprite okno!

Ko so mu odprli okno, se je obrnil in se nasmejalo.

— Več svetlobe!

Zgrudil se je v naslonjač in prenehal dihati za vedno.

GEORGE GORDON BYRON je umrl, kot je znano, v Grčiji. Njegove zadnje besede so bile: — Sedaj moram zaspati...

»Vse je tako, da ne more biti boljše!« — s temi besedami je odšel s sveta ARTHUR WELLINGTON, slavni angleški vojskovodja in državnik.

Težko bolan dekabrski ALEKSANDER PETROVIČ BARJATINSKI je prošil, da ga dvignejo iz postelje in postavijo na noge. Potem je dejal:

— Borec mora umreti stoje! Izgovoril je besede in umrl.

mlada rast

Poštni nabiralnik

Dragi urednik!

Oglašam se iz Preddvora, kjer obiskujem 6. razred osemletke. Vsi pionirji na naši šoli zelo radi prebiramo vašo Mlado rast in zato sem sklenil, da se tudi jaz oglašim s svojim skromnim prispevkom o zvestem psu Tediju. Lepe pionirske pozdrave vam pošilja.

Janko Brun

Dragi Janko!

Veseli me, da si nam opiše svoje prijetne doživljaje s Tedijem, ki sem jih prav z zanimanjem prebrala, toda na žalost jih nisem mogla sedaj objaviti, ker kot veš, imamo odmerjen zelo majhen prostor. Zato bo treba zgodbičko nekoliko skrajšati.

Skrajšano zgodbičko pa ti bomo objavili v prihodnji številki. Lepe pozdrave tebi in sestri pošilja Tanja

Otroci v koruzi

»Pogosto sem sedel s poglavarjem Momakovo, ki mi je s pomočjo tolmača pripovedoval mnoge podrobnosti iz vsakdanjega življenja plemena Kukukuku, o plemenskih zakonih in ceremonijah. Momakova je bil videti izreden človek in je bil odličen vojak. Sodeloval je pri napadih in uničevanju mnogih vasi in brez pomišljanja je pripovedoval, koliko ljudi je pobil in na kakšen način. Za vsako žrtev, o kateri je pripovedoval, je narisal črtico na zemljo. Ni bil namreč popolnoma zanesljiv v številu, toda pred njim na zemlji je bilo več kot dvajset črtic, ko je končal z obujanjem spominov.

Otroci plemena Kukukuku hitro spoznajo surovo resničnost. Vidijo okostja ubitih, morda celo sami kamnajo ujetnike in tako se naučijo ubijati; sodelujejo tudi v ljudoženstvu, ko so ubiti za to pripravljani.

Vidite, to je samo drobec iz življenja plemena Kukukuku, ki živi na Novi Gvineji. To so zadnji ljudožerci. Drugje na Zemlji jih ni več, tudi v Afriki ne. Belci mednje skorajda ne zaidejo. Nova Gvineja je namreč velik in gorat otok, porastel z bujnim tropskim rastlinjem, podnebje pa je za nas zaradi toplega in vlažnega zraka ter zaradi obilice dežja skoraj nevzdržno. Vendar je med temi nagimi ljudmi, ki ne poznajo obleke, strojev in pušk, ampak le lok in strelce, živel štiri tedne danski raziskovalec Jens Bjerre. Vse, kar je videl, si je pridno zapisoval, njihovo težko življenje pa je posnel tudi na filmski trak.

Nekje v svoji knjigi ta pogumni raziskovalec pravi, da je te ljudi vzljubil in da mu je žal, da je bil med njimi samo štiri tedne. Res je, pravi, da žive povsem drugače kot mi. Drugače mislijo, drugačen je njihov svet fantazije. Pa smo

si ljub temu zelo podobni. Oni imajo — tako kot mi — resnični in neresnični svet. Stvarnost je pri njih do skrajnih meja surova; to je borba z naravo, borba za obstanek, borba za vsakdanji kruh, to so strašni napori. Drugi svet pa je duhovni, poln nevidnih, hudobnih bitij in zlih duhov. Tudi ti ljudje za vse iščejo pojasnilo in če ne najdejo vidljivega vzroka nesreče, bolezni ali smrti, potem to pripisujejo zlim duhovom in nevidnim silam. Zelo podobno kot včasih beli ljudje, ko so verovali

v škrate, zmaje, dobre in hudobne vile, v boga in hudiča. Takrat, ko njihovo znanje še ni bilo tako razvito, da bi si znali razlagati, zakaj človek umrje, zakaj je bolan, zakaj treska in grmi v nevihti, zakaj sonce včasih mrkne sredi belega dne, kot na primer letos februarja. Mi poznamo vzroke vseh teh pojavov, o njih se učimo v šoli, ljudje iz plemena Kukukuku na Novi Gvineji pa tega ne vedo, ne razumejo, če jim kdo pove, ker so še na mnogo nižji stopnji razvoja kot belci.

KURIRČEK

Alarm pri skopuškem čevljarju

Tretjo partizansko zimo je tudi Gubčevi brigadi trda predla. Mnogi borci so imeli ponošeno ali poškodovano obleko, drugi pa več ali manj razbito obutev. Najbolj raztrgane čevlje je imel menda borec Matko. Zato se je večkrat zglasil pri bogatem čevljarju in ga nagovarjal za neke gojzericke, ki so vsele v omarici in čakale kupca. Toda mož je bil preskopiški, da bi jih dal Matku zgolj samo za zahvalo, partizan pa seveda ni imel denarja.

Ko je zapadel prvi sneg, je Matko že tako raztrgal čevlje, da so mu prsti gledali iz njih. Oviplal jih je z vrečevino, vendar vse to ni nič pomagalo. Zato se je proti partizanskim pravilom namenil, da si bo pošteno privoščil skopuha. S patrolo se je napotil v vas. Dva borca sta ostala pred vrati, Matko pa je odšel

k čevljarju. Po običajnih pomenkih je navezal pogovor na gojzerje.

»Daj no, da jih pomerim, če so mi sploh prav!« je dejal.

»Le kaj jih boš pomerjal, saj sploh nimaš denarja!« je menil skopuh.

»Kaj veš, morda pa mi stric pošlje kakšen cekin!« je odgovoril Matko in pomeril gojzerje po podplatih.

Ko sta stražarja opazila skozi okno, da je Matko že obul čevlje, sta izstrelila v zrak rafale iz brzo-strelke in zavpila:

»Nemcil!»

Čevljar se je prevrnil s stola in se prestrašen zarinil z glavo pod mizo v čevljarsko omaro, Matko pa je v novih čevljih planil skozi vrata v noč — in nikdar več se ni vrnil k skopušemu čevljarju, kjer je pustil svoje razbito obuvalo.

(Iz 3. številke Kurirčka)

Močna pest in prsti za bas

Ce bi hoteli napisati zgodovino poltežke kategorije boksa, bi morali precej prostora posvetiti boksarju, ki je največ pripomogel, da je prav ta kategorija poleg težke postala za ljubitelje boksa najzanimivejša. Mož, na katerega mislimo, je Archibald Luis Moore. Ta, lahko bi rekli mistični bokсар, si je pridobil naslov svetovnega prvaka leta 1952 in ga ljubosumno čuva še danes.

Črni mojster skupno z Joejem Lu'som in Rayem Robinsonom predstavlja nerazdružljivo trojico, ki je v zadnjih dveh desetletjih dala neizbrisni pečat boksaškemu športu. Prve korake v ringu je do-

DOBROSRČNI BOKSAR

Ameriški črnski bokсар Sonny Liston je bil pred kratkim po štiriurni obravnavi pred sodiščem oproščen krivde. Obtožen je bil, da je zasledoval neko lepotico in da je imel slabe namene. Pred sodiščem se bokсар ni mogel s tem v zvezi spomniti prav ničesar, njegovemu zagovorniku pa je uspelo prepričati sodišče o njegovi dobrosrčnosti z argumentom, da Sonny vsak dan nakrmi ribice v svojem ribniku in da še nikoli ni storil nikomur nič žalega.

kaj uspešno napravil pod izmišljenim imenom in za smešno nizke cene v Prize ringu, ki je bil prva stopnička vseh profesionalnih začelnikov. Archie je nato begal od srednje pa do poltežke kategorije, dokler se mu ni nazadnje ponudila idealna priložnost. Leta 1952 je svetovni prvak Joe Maxim pristal na dvoboj z Mooreom in ga izgubil. Vse od takrat pa do danes je cela vrsta odličnih in robustnih bokсарjev poizkušala načeti Archiejevo slavo, vendar ni nihče imel toliko sreče, da bi Archieja za vselej vrgel s prestola. Moore je postal ljubimec publike, ki ji je znal spretno prikrivati svoja leta. Kakor se je za to trudil v prvih letih svojega neomejenega gospodstva v poltežki kategoriji, tako počenja danes prričeati svoje prištaše, da jih ima že čez petdeset. Resnica pa je ravno v sredini, zakaj njegova rojstna letnica je 1916. Če bi skušali njegovo kariero izraziti s številkami, bi bilo to nekako takole: 205 srečanj — 175 dobljenih (od tega 127 s knockautom, kar je absolutni svetovni rekord med vsemi bokсарji našega časa) 24 izgubljenih in šest neodločenih.

Ko je osvojil srca ljubiteljev boksa na vseh ameriških ringih,

je Archie odšel na turneje po svetu. Kje vse ni bokсал! Tudi v Avstraliji so ga videli stopati v ring in deliti udarce v Južni Ameriki pa ima skoraj domovinsko pravico. V Kanadi je položil med vrvi Durella in Parkerja, v Londonu Pompeya, prestrašil nekaj nemških bokсарjev, ki so sicer vedno imeli odlične predstavnike v tej kategoriji. Kjerkoli se je pojavil, so bile dvorane polne in ljudje zadovoljni, saj so videli boksat Moorea z enakim spoštovanjem do slehernega nasprotnika.

Da je Archie ljubimec publike, o tem ni dvoma, zanimiva pa so tudi mnenja uglednih novinarjev o Archieju kot človeku. »Moore je človek z izrednim poslušom in čutom za sočloveka!«, »Archie Moore je izredno inteligenten mož, ki uporablja tako čisto angleščino, kot jo govore profesorji oxfordске univerze...«

Ob koncu samo še to. Archiejeva slava je še vedno na višku. Toda prej ali slej bo zatonila. Tega se Moore sam zaveda in pravi: »Imam številno družino. Vem da nisem več tisti, kot sem bil. Boksa pa je moj kruh in kruh mojih otrok. Zato bom bokсал dokler bo šlo!«

Archie Moore odlično igra na bas

POTRDILO

Pred kratkim se je zgodil zelo zanimiv primer.

Primer je zanimiv, ker je resničen. V njem ni ničesar izmišljenega in fantastičnega. Nasprotno, vse je vzeto iz vrelca resničnosti.

Primer je zanimiv, ker je ljubezensko podkovan. Mnoge bo zanimalo, kaj vse se lahko danes zgodi na tej izredno važni in pomembni fronti.

Ta dogodek se je zgodil pred približno dvema letoma v mestu Saratov. Neki mladi človek brez posebnih idej — Serjoža Hyjenov, uradnik po poklicu ali pravilneje nadzornik blaga v nekem podjetju, se je začel približevati nekemu dekletu, skratka delavki. Morda je celo ona začela prva? Ker je od takrat preteklo že

precej časa, ni mogoče ugotoviti točnih podatkov. Znano je, da so jih videli skupaj na ulicah Saratova.

Začela sta se skupaj sprehajati in odbajati na izlete. Držala sta se celo za roko. Govorila sta drug drugemu razne zaljubljene besede itd.

Mladi gizdalin je na lepem pripovedoval svoji izvoljenki:

— Poslušajte državljanka Ana Litkina. Midva se večkrat sprehajava in sva precej časa skupaj. Ni mogoče točno predvideti, kaj lahko iz tega nastane. Bodite ljubeznivi in mi napišite potrdilo: če iz najinega razmerja slučajno nastane kakšen otrok, ne boste zahtevali nobene dajatve od osebe iz tega razmerja. Obljubljam, da bom veliko bolj ljubezniv do vas, ko bom imel takšno potrdilo. V nasprotnem je bolje, da vam obrnem hrbet, ker bi se pozneje vedno razburjal zaradi nespametnosti in izdatkov za vzdrževanje svojega potomstva.

Ne vem, ali je bilo dekle tako zaljubljeno ali ji je gizdalin tako zmešal možgane z usedlino brezidejnosti, da z njim ni želela načenjati dolgih razprav. Vzela je papir in podpisala. Tako na kratko, če se kaj zgodi, ne bom zahtevala niti pare.

Podpisala je potrdilo in pri tej priložnosti izgovorila neke besede:

— To je precej čudno z vaše strani. Do sedaj nisem še nikomur podpisala podobnega potrdila. Še več, užaljena sem, ker je najina ljubezen dobila takšno obliko. Toda, ker zahtevate, mi ni težko podpisati takšnega potrdila.

Nadzornik je dejal: — Bodite tako ljubeznivi. Opazujem našo deželo že desetletje in vem, kaj mi preči zaradi takšnih stvari.

Podpisala je. Gizdalin je preračunano overil potrdilo pri bišnem svetu, ki ga je podpisala tako prikupna roka in ga spravil v denarnico, da bi mu bil blizu srca.

Skrajšajmo zgodbo. Srečala sta se zopet po enem letu pred sodnikom, da bi pripovedovala o umrlih čustvih.

Stala je z belo pleteno ruto na glavi in pestovala otroka.

— Tako je, je pristavila, podpisala sem potrdilo, ker sem bila neumna. Rodil se je otrok — kot tak — in oče naj prevzame nase svoj delež. Še posebno zaradi tega, ker sedaj nisem zaposlena.

Stal je, bivši mladi oče, sveč kot svetlica in se smejal v svoje brke:

— V čem je stvar? Kaj se je zgodilo, kajne? Ne razumem kako in zakaj? Stvar je povsem jasna in očitna, ker imam v rokah dokument, če ste tako ljubeznivi.

humoreska

Razpel je svoj plašč, iskal nekaj trenutkov in iz notranjosti privlekel dragocen papir.

Predložil je še neki drugi papir in ga s tihim nasmehom položil na sodnikovo mizo.

Sodnik si je ogledoval papir, podpis in žig. Nasmejalo se je in rekel: — Dokument je v redu.

Nadzornik je dejal: — Ste dvomili? Dokument je popolnoma v redu. Tukaj odpade vsak dvom. Vse je napravljeno po zakonu in ni nobene zlorabe.

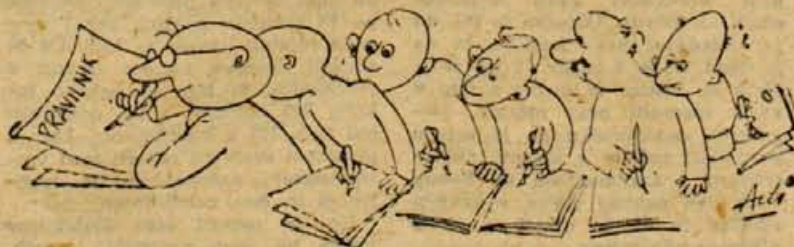
Sodnik je pristavil: — Dokument je v redu. Toda tukaj se pojavljajo sledeče okolnosti: sovjetski zakon stoji na strani otroka in zagovarja njegove koristi. V konkretnem primeru otrok po zakonu ne odgovarja in ne nosi posledic, če se slučajno zgodi, da je njegov oče — zelo prepaden pasji sin. In glede na vse kar smo slišali, vaše potrdilo nima nobene vrednosti. Služi vam lahko samo kot spomin. Vzemite potrdilo in ga skrijte v denarnico.

Pol leta je že od tega, ko bivši oče plačuje za otroka.

MIHAIL ZOŠCENKO

— Slabo ste se pripravili za izpit.
— Ko pa je bilo pri frizerki zaprto.

KRIŽANKA

1	2	3	4	5	6	7
8						
9					10	
	11			12		
13		14				15
16	17		18			19
20		21				
22						

Vodoravno: 1. razsipati, 8. blodim v kalnem, 9. določene starosti, 10. soglasnik in samoglasnik, 11. država v Prednji Aziji, 14. osebno ime grškega junaka, 18. egipčansko božanstvo, 19. tovarna športnega orodja na Gorenjskem, 20. šolnina, 22. kemična prvina.

Navpično: 1. sladkorna surovina, 2. vrtati v zemljo, 3. vrsta jedi, 4. glavno mesto ene izmed ljudskih republik Jugoslavije, 5. okrajšava za kemični element, 6. prekanjenec, premetenec, 7. svoboden, nedotakljiv, 12. neka ptica, 13. mrtvo telo, 15. zimski športni rekvizit, 17. veznik, 19. predpona, ki dela presežnik iz primernika, 21. staroslovanska pijača.

REŠITEV KRIŽANKE ST. 1

Vodoravno: 1. kritika, 8. satelit, 9. Ibar, 10. to, 11. Ikar, 14. apel, 16. et, 18. imam, 20. prijeti, 22. okrajan; navpično: 1. ksil, 2. rabi, 3. Itaka, 4. terapija, 5. il, 6. kit, 7. atol, 12. remec, 13. lepo, 15. lata, 17. trk, 19. MIN, 21. ir (idij).

Anna Maria Pierangeli

— Trenutek zadrži to držo, da te slikam

Jane Mansfield, ena izmed najprikupnejših igralk v Ameriki, je izjavila, da ne namerava več razkazovati nog in prsi. Novinarjem je izjavila, da bo igrala samo resne vloge v gledališču. Po tej izjavi si je pobarvala lase s sivo barvo, zamenjala je obleke in polknice v svoji hiši

SMEH V SLIKI

